

Programma van toetsing en afsluiting

Examenwijzer

Bovenbouw

Jaargang 2021-2022

Klas 3 MAVO

Locatie Buitenbaan

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
EXAMENREGLEMENT VAN DE OSG SEVENWOLDEN VMBO EN HAVO/VWO	5
ALGEMENE BEPALINGEN BEHORENDE BIJ HET PTA	6
Toetsen en opdrachten binnen het schoolexamen	6
Informatie over het handelingsdeel en de praktische opdrachten	6
Herkansingen binnen het schoolexamen	7
Voortgangsrapporten	7
Centraal examen	7
De verhouding schoolexamen en centraal examen	8
Het uiteindelijke eindcijfer	8
Rekenvoorbeeld	8
Uitslagregeling	9
Herkansingen binnen het centraal examen	9
Toelichting op de vak-PTA's	9
PTA BOVENBOUW MAVO	
VAK: AARDRIJKSKUNDE	10
VAK: BIOLOGIE	11
VAK: CKV	12
VAK: DUIJS	13
VAK: ECONOMIE	14
VAK: GESCHIEDENIS	15
VAK: LICHAMELIJKE OPVOEDING	16
VAK: LICHAMELIJKE OPVOEDING 2	17
VAK: MAATSCHAPPIJLEER & BURGERSCHAP	18
VAK: NASK 1 (NATUURKUNDE)	19
VAK: WISKUNDE	20

Voorwoord

Heerenveen, september 2021

Aan de leerlingen van klas 3 en hun ouder(s)/verzorger(s),

Beste leerling,

Hierbij ontvang je het Programma van Toetsing en Afsluiting [PTA]. Het PTA-boekje geldt voor alle derde en vierde klas leerlingen van de Buitenbaan en locatie Beugel van OSG Sevenwolden. Je ontvangt een exemplaar in leerjaar drie en één in leerjaar vier.

Om straks je MAVO-diploma te kunnen behalen moet je in de derde en vierde klas aan veel voorwaarden voldoen. Gedurende die twee jaren in de bovenbouw zul je zowel voor de verplichte vakken als voor jouw keuzevakken toetsen en opdrachten moeten maken. Aan het einde van de vierde klas maak je als sluitstuk voor veel vakken een eindtoets: het zogenaamde Centraal Schriftelijk Eindexamen MAVO.

We maken bij het examen onderscheid tussen het Schoolexamen en het Centraal Schriftelijk Eindexamen. Bij het schoolexamen krijg je schriftelijke, vaardigheids- en/of mondelinge toetsen. Bovendien kom je ook nog praktische- en handelingsopdrachten tegen. De cijfers die je in klas 3 en 4 behaalt, vormen samen het eindcijfer voor het schoolexamen. Voor vrijwel alle vakken is het schoolexamencijfer de helft van het uiteindelijke examencijfer. **De cijfers van het PTA (het schoolexamen) in klas drie en vier tellen dus mee voor het eindexamen.**

De andere helft van het eindresultaat wordt bepaald door de cijfers van het Centraal Schriftelijk Eindexamen.

Nadat de cijfers van het Centraal Schriftelijk Eindexamen bekend zijn, worden je definitieve examencijfers berekend. Daarna wordt met de zogenaamde slaag-zakregeling bepaald of je geslaagd bent.

In het PTA staat de gehele gang van zaken beschreven met betrekking tot het Schoolexamen en het Centraal Schriftelijk Eindexamen. Het PTA bestaat uit drie delen:

1. Het eerste deel is het examenreglement van OSG Sevenwolden. In dit reglement wordt aangegeven aan welke wettelijke voorschriften de school en de eindexamenkandidaten zich moeten houden. Deze wettelijke voorschriften worden ook wel artikelen genoemd. Omdat het om wettelijke kaders gaat, is makkelijk taalgebruik meestal niet mogelijk. Dat is voor de leesbaarheid vaak vervelend, maar het kan helaas niet anders. Als je iets niet snapt, vraag het dan aan je mentor, de examensecretaris of je teamleider.
2. De algemene bepalingen vormen het tweede deel van dit boekje. Hierin komen aanvullende regels en bepalingen aan de orde die te maken hebben met de algemene gang van zaken op de locatie.
3. Voor alle vakken die in de bovenbouw aangeboden worden, is er een vakkenoverzicht. Hierin staan per vak alle toetsen en opdrachten, die de komende periodes afgenomen zullen worden. De beschrijvingen en de periode indelingen hebben betrekking op het schooljaar 2021 – 2022.

Periode-indeling:

Klas 3:   Periode 1: week 34 t/m week 45
                      Periode 2: week 46 t/m week 4
                      Periode 3: week 5 t/m week 14
                      Periode 4: week 15 t/m week 26

Klas 4:   Periode 1: week 34 t/m week 45
                      Periode 2: week 46 t/m week 4
                      Periode 3: week 5 t/m week 14

Wanneer je vragen hebt over het PTA dan kun je hiervoor bij je teamleider of bij de secretarissen van het examen, meneer Stavast en mevrouw De Jong, terecht.

Heel veel succes in de bovenbouw van de MAVO en uiteraard met het (school) examen toegewenst.

mevr. M.H. Bergsma
locatiedirecteur Buitenbaan Heerenveen – OSG Sevenwolden

Examenreglement van de OSG Sevenwolden VMBO en HAVO/VWO

Het examenreglement van OSG Sevenwolden is terug te vinden op de site:

www.sevenwolden.nl onder het kopje downloads.

Alle regels omtrent examens zijn hierin terug te vinden.

Algemene bepalingen behorende bij het PTA

Toetsen en opdrachten binnen het schoolexamen

- Alle in klas 3 en 4 afgenomen toetsen en opdrachten die zijn opgenomen in dit boekje behoren tot het PTA. De toetsen die in het PTA zijn beschreven zijn geldig voor het hele schoolexamen.
- Bij praktische opdrachten worden zowel het proces als het product beoordeeld. Voor deze vakgerichte praktische opdracht krijgt de leerling een cijfer. Per vak is in het PTA aangegeven wat het maximum aan plagiaat mag zijn.
- Een handelingsopdracht moet met een V of een G (voldoende/goed) worden afgesloten. Is dat niet het geval, dan dient de leerling de opdracht (gedeeltelijk) over te doen. Per vak is in het PTA aangegeven wat het maximum aan plagiaat mag zijn.
- Alle PTA-toetsen hebben een weging meegekregen. Die weging staat in het PTA vermeld.

Informatie over het handelingsdeel en de praktische opdrachten

- Om aan het eindexamen te mogen meedoen moeten alle opdrachten uit het handelingsdeel met de beoordeling voldoende (V) of goed (G) worden afgesloten.

Handelingsopdrachten dienen om zaken die we niet kunnen of willen beoordelen met een cijfer, toch tot hun recht te laten komen. Deze worden afgesloten met een voldoende of goed. In de Handelingsopdrachten worden vaardigheden getoetst die belangrijk zijn voor de vorming van de kandidaat (bijvoorbeeld: samenwerken, communiceren, plannen). In de huidige samenleving zijn dergelijke vaardigheden in toenemende mate een vereiste.

- In het kader van de oriëntatie op leren en werken (loopbaanoriëntatie = LOB) volbrengt de leerling een reeks opdrachten.
- Praktische opdrachten in klas 3 en klas 4:
Alle leerlingen kunnen in de bovenbouw meerdere praktische opdrachten krijgen. De nadruk ligt daarbij op vaardigheden uit de examenprogramma's: basisvaardigheden, vakspecifieke en professionele vaardigheden. Deze praktische opdrachten kunnen als eindproduct een werkstuk of een presentatie omvatten.
- Praktische opdrachten zijn ook herkansbaar mits aangegeven in het PTA.

Herkansingen binnen het schoolexamen

Leerlingen mogen in de bovenbouw van de MAVO gebruik maken van een herkansing. Daarbij gelden de volgende afspraken:

- Alle PTA-toetsen zijn herkansbaar.
- In leerjaar 3 zijn 4 periodes;
  - In periode 1 zijn geen PTA-toetsen.
  - In periode 2 en 3 is er per periode 1 herkansing.
  - In de afsluitende periode zijn er 2 herkansingen.
- Wanneer er in periode 2 of 3 geen gebruik is gemaakt van een herkansing, mag deze mee worden genomen naar de afsluitende periode. In de afsluitende periode kunnen er dan maximaal 4 PTA-toetsen worden herkanst.
- Het hoogste cijfer telt.

Voortgangsrapporten

In de bovenbouw wordt er gewerkt met zogenaamde voortgangsrapporten. Het schooljaar is opgedeeld in vier periodes in leerjaar 3 en drie periodes in leerjaar 4. Na elke periode hebben de leerlingen in de bovenbouw een overzicht van de behaalde resultaten **tot dusver**. In dit overzicht staat bij ieder (keuze)vak de toetscodes, de wegingen en vervolgens de resultaten van de PTA-toetsen weergegeven.

Naast het overzicht van de toetsen waarbij het resultaat wordt weergegeven door een cijfer, wordt in Magister bij een aantal vakken ook een overzicht gegeven van het zogenaamde handelingsdeel. De resultaten van de handelingsopdrachten binnen dit deel worden uitgedrukt in voldoende (V) of goed (G).

Voor klas 3 geldt dat er ook cijfers instaan die enkel meetellen voor de overgang naar klas 4, maar die niet meetellen in het SE-cijfer.

Er wordt geen voortgangsrapport fysiek uitgedeeld, de resultaten kunnen uit Magister worden gehaald. Aan het eind van het schooljaar wordt een overgangsrapport uitgedeeld.

Centraal examen

Een centraal examen bestaat uit:

- **Een centraal schriftelijk examen.**
Algemeen vormende vakken worden in het centraal examen alleen *schriftelijk* getoetst. Dit geldt voor alle leerwegen.
Het gaat om een toets waarbij kandidaten vragen en opdrachten, eventueel met behulp van ICT, schriftelijk beantwoorden. De beoordeling vindt plaats aan de hand van een bindend correctievoorschrift of beoordelingsmodel.

De verhouding schoolexamen en centraal examen

- Voor die vakken die geen centraal examen kennen, is het eindcijfer van het schoolexamen tevens het eindcijfer van het examen.
- Voor de andere vakken wordt het cijfer voor het schoolexamen gecombineerd met het cijfer voor het centraal examen.
- Het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen bepalen elk voor de helft het eindcijfer.

Het uiteindelijke eindcijfer

- Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een *geheel cijfer* uit de reeks 1 tot en met 10. De directeur bepaalt het eindcijfer.
- Voor de vakken die een centraal examen kennen is het eindcijfer van het examen in die vakken het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het centraal examen en het cijfer voor het schoolexamen.
- Indien de uitkomst van de berekening bedoeld in het vorige lid van dit artikel niet een geheel getal is, wordt dat getal, indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
- Indien voor een vak alleen een schoolexamen is afgenomen, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer. Ook hier geldt dat genoemd cijfer wordt afgerond op helen.

Rekenvoorbeeld

Cijfer schoolexamen:	4,5	
Cijfer centraal schriftelijk:	6,4	
Eindcijfer:	$4,5 + 6,4$	
	-----	= 5,45 wordt 5
	2	

Cijfer schoolexamen:	5,3	
Cijfer centraal schriftelijk:	5,7	
Eindcijfer:	$5,3 + 5,7$	
	-----	= 5,5 wordt 6
	2	

Uitslagregeling

Voor alle leerwegen geldt de volgende slaag – zak regeling:

Een kandidaat, die eindexamen MAVO heeft afgelegd, is geslaagd indien hij:

1. voor al zijn centraal schriftelijke examens (CSE) gemiddeld een voldoende (5,5 of hoger) heeft behaald;
2. voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
3. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
4. voor ten hoogste één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan tenminste één 7 of hoger, of
5. voor twee van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan tenminste één 7 of hoger.
6. Het voor alle leerlingen verplichte vak maatschappijleer 1 wordt afgesloten met een cijfer. Dit betekent dat voor maatschappijleer 1 de slaag - zak regeling geldt, zoals onder de punten 1 t/m 5 is weergegeven.
7. In aanvulling op het bovenstaande geldt dat voor lichamelijke opvoeding en ckv1 de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' is behaald.
8. Een kandidaat die een deeleindexamen heeft afgelegd, is geslaagd voor dat deeleindexamen, indien hij voor dat desbetreffende deel een eindcijfer 6 of hoger heeft behaald.
9. Het sectorwerkstuk moet beoordeeld zijn met 'voldoende' of 'goed'.

Herkansingen binnen het centraal examen

MAVO-leerlingen die, nadat zij een volledig examen hebben afgelegd, niet zijn geslaagd, kunnen voor één examen een centraal herexamen doen. Ook voor geslaagde kandidaten bestaat de mogelijkheid om één centraal herexamen af te leggen om te herprofilieren.

Bij herkansen telt het hoogst behaalde cijfer.

Toelichting op de vak-PTA's

- We onderscheiden in klas 3 vier periodes en in klas 4 drie periodes.
- Toetsvorm: schriftelijk (S); mondeling (M); praktische opdracht (PO); handelingsopdracht (HO); moet worden afgesloten met een 'voldoende' of 'goed'.
- Eindtermen: verwijzing naar het examenprogramma: bijvoorbeeld K4 of titel exameneenheid.

Vak: aardrijkskunde

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/II/nov	Arm en Rijk	K7 V4	S	1 lesuur	J	1
T2	3/III/maart	Grenzen en identiteit	K9 V6	S	1 lesuur	J	1
T3	3/IV/juni	Bronnen van Energie	K5 V2	S	1 lesuur	J	1

Vak: biologie

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/III/mei	Thema 7: Stevigheid en Bescherming	K8	S	1 lesuur	J	2
PO1	3/IV/jun	Onderzoek naar een biologisch practicum, thema 8: gedrag Maximaal 10% plagiaat	K11.1 V2 V3 V4	S	Minimaal 3 uren	J	1

Vak: CKV

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toetsvorm	Tijdsduur
HO1	3/I, II, III	Kunstdossier: 1. Cultureel zelfportret 2. Oriëntatie kunstdiscipline 3. Oriëntatie culturele omgeving	K1 K2	S	10 uren 10 uren 10 uren
HO2	3/I, II, III	Kunstdossier: Culturele activiteit	K3	S	10 uren
HO3	3/IV/juni	Presentatie en reflectie van het kunstdossier	K4	S/M	1 lesuur

Vak: Duits

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur
HO1	3/I, II, III	Werkstuk/verslag maken m.b.t. kennis van land en samenleving Maximaal 25% plagiaat met vermelding van voetnoten	V4, V5	S	Minimaal 10 uren

Vak: economie

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/III/feb	Hoofdstuk 2: Wat voor consument ben jij? Hoofdstuk 4: Ben je verzekerd?	K/EC/4B	S	1 lesuur	J	1
PO1	3/II/jan	Opdracht: Bedrijf en duurzaam ondernemen Maximaal 15% plagiaat	K/EC/8 K/EC/5B K/EC/V2/3	PO	8 lessen	J	1

De (algemene) eindtermen K/EC/1, 2, 3 zijn verweven in de verschillende hoofdstukken en wordt afgesloten in T5.

Vak: geschiedenis

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/II/jan	De koloniale relatie Indonesië/Nederland	K4 V1	S	1 lesuur	J	2
HO1	3/IV/mei	Tante Roosje Maximaal 0% plagiaat	K10 V7, V8	HO	4 lessen	nvt	

Vak: lichamelijke opvoeding

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N *	Gewicht
PO1	3/I, II	1. Atletiek: speerwerpen 2. Spel: softbal 3. Bewegen op muziek	K7 (werpen) K4 (slag- en loopspel) K6	PO	1 Lesuur 1 Lesuur 1 Lesuur	J*	1
PO2	3/II	1. Zelfverdediging 2. Spel: badminton 3. Spel: basketbal	K8 K4 (1e terugslagspel) K5 (1e doelspel)	PO	1 Lesuur 1 Lesuur 1 Lesuur	J	1
PO3	3/II, III	1. Spel: unihockey 2. Atletiek: verspringen	K4 (2e doelspel) K7 (verspringen)	PO	1 Lesuur 1 Lesuur	J	1

Opdrachtnummer	Periode	Inhoud/omschrijving	Eindterm
HO1	Klas 3/Alle	Sportoriëntatie	K1, K9
Resultaten worden uitgedrukt in: V(=voldoende) of G(=goed)			

* Kan alleen herkanst worden binnen de periode.

Vak: lichamelijke opvoeding 2

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N *	Gewicht
PO1	3/I	1. Spel: flag-football 2. Spel: Softbal	K4 (1e doelspel) K4 (1e honkloopspel)	PO	45 min.	J*	1
PO2	3/II	1. Spel: badminton 2. Atletiek: hoogspringen 3. BOM: dans bedenken en uitvoeren	K/4 (1e terugslagspel) K/7 (springen) K6	PO	45 min.	J*	1
T1	3/II	1. Opzet sportdag	K/12	S	10 uur	J	1
PO3	3/II, III	1. Zelfverdediging: kickboksen 2. Actuele bewegingsactiviteit: freerunning 3. Turnen: flakflik/flikflak	K/8 K/9 K/5 (springen)	PO	45 min.	J*	1
PO4	3/II, III	1. Atletiek: 100 m. sprint 2. Spel: volleybal 6:6	K/7 (hardlopen) K/4 (2e terugslagspel)	PO	45 min.	J*	1

* Kan alleen herkanst worden binnen de periode.

Vak: maatschappijleer & burgerschap

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/I, II/nov	Cultuur en socialisatie 1. Jongeren 2. Relaties	K4	S PO	1 lesuur 2 lesuren	N N	1 1
T2	3/II, III/apr	Sociale verschillen 1. Pluriforme samenleving 2. Criminaliteit 3. Werk	K5	S PO PO	1 lesuur 2 lesuren 6 lesuren	N N N	1 1 1
PO1	3/III/jun	Macht en zeggenschap • Politiek • Nederland en de wereld Maximaal 10% plagiaat	K6	S	15 lesuur	N	1
T3	3/III/mei	Beeldvorming en stereotypering • Media	K1 K2 K3 K7	S	1 lesuur	N	1

Voor maatschappijleer zijn geen afzonderlijke herkansingsmogelijkheden! Alle stof kan worden herkanst middels een absoluerende toets in de herkansingsweek.

Vak: Nask 1 (natuurkunde)

Toets	Klas/periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/II/nov	H4: Weer	K12	S	1 lesuur	J	1
T2	3/IV/mei	H5: Licht	K7	S	1 lesuur	J	1
T3	3/IV/juni	H8: Straling	K10, K11	S	1 lesuur	J	1

Vak: wiskunde

Toets	Klas/ periode/ maand	Inhoud / stofomschrijving	Examen- eenheid/ eindtermen	Toets vorm	Tijdsduur	Herk. J / N	Gewicht
T1	3/II/jan	Deel 1 H4: Statistiek	K7 V1	S	1 lesuur.	J	1
PO1	3/III/feb	Praktische opdracht: VU Statistiek	K1,K2, K8, V2,V3	PO	1 lesuur	J	1